

Інновації в сучасній освіті: методологія, технології, ресурсне забезпечення, дидактичні та виховні аспекти

творів та з власного життєвого досвіду» [5, с. 199]. «Чи погоджуєшся ти з думкою, що добрі справи треба робити таємно?» [5, с. 216].

Формування *культурної компетентності* відбувається із залученням широкого мистецького контексту, інтегрованого з виучуваними літературними творами.

Отже, вивчення сучасної української літератури в 5 класі Нової української школі передбачає орієнтацію на формування системи життєвих компетентностей, ціннісного потенціалу та читацької грамотності учнів.

Література:

1. Державний стандарт базової середньої освіти. Постанова КМУ № 898 від 30.09.2020 року. URL : https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/76886
2. Калінін В. О. Формування ключових компетентностей нової української школи. URL : https://imso.zippo.net.ua/wp-content/uploads/2017/08/2017_7_4_.pdf
3. Модельна навчальна програма «Українська література 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти /Автори: Яценко Т. О. та ін. [Електронне видання]. Київ: КОНВІ ПРИНТ, 2021. 64 с. URL : https://undip.org.ua/wp-content/uploads/2021/12/21.33_Ukrains_ka_literatura_1.pdf
4. Савченко О. Я. Початкова освіта в контексті ідей Нової української школи. *Директор школи, ліцею, гімназії*. 2018. № 3. С. 26-32.
5. Яценко Т., Пахаренко В., Слижук О. Українська література: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2022. 256 с.

БАГАТОМОВНІСТЬ ЯК СУЧАСНА ОСВІТНЯ СТРАТЕГІЯ

Валентина Снегірзова

кандидат педагогічних наук

Інститут педагогіки Національної академії педагогічних наук України

Посилення інтеграційних зв'язків України з Європою, входження її в європейський освітній простір потребують перегляду системи мовної освіти, традиційних підходів до навчання мов, більш активного використання європейського досвіду багатомовної освіти, що орієнтована на підтримку мовного і культурного розмаїття, на утвердження принципів толерантного спілкування і взаємоповаги між представниками різних національностей.

Багатомовна освіта передбачає компетентісно орієнтоване навчання трьох і більше мов як систем (рідної, державної та іноземної) з метою формування в учнів здатності послуговуватися ними в реальному житті, зокрема використовувати як засоби опанування змісту немовних предметів.

В умовах Інтернет-спілкування мультилінгвальна освіта орієнтована на розвиток комунікативних компетенцій у процесі

Інновації в сучасній освіті: методологія, технології, ресурсне забезпечення, дидактичні та виховні аспекти

вивчення всіх мов, розвиток пізнавальної та творчої активності учнів з використанням багатомовних та полікультурних можливостей. Педагогами і методистами ставиться завдання оволодіння учнями елементарною комунікативною компетенцією, що означає розвиток умінь усно і письмово спілкуватися з носіями тієї чи іншої мови в стандартних ситуаціях, умінь сприймати на слух нескладні автентичні тексти різних жанрів, розуміючи з різним ступенем глибини закладену у яких інформацію.

Важливим є питання щодо рівня навченості різними мовами, якого може і повинен досягти учень, адже від цього залежить організація навчального процесу. Чимало викладачів другої іноземної мови вважають, що в цьому курсі немає необхідності навчання всіх видів мовленнєвої діяльності в однаковій мірі, достатньо володіти одним-двома, щоб учень міг користуватися мовою на рецептивному рівні. Так, методику вивчення французької мови як другої іноземної (Н.В. Баришніков) побудовано на переважному навчанні читання. Автор пояснює це тим, що вміння читати іншомовні тексти належить до комунікативних умінь, які не втрачаються упродовж тривалого часу без тренувань, а також легко відновлюються після перерви [1].

Досвід мовної особистості розширюється в культурному контексті: від материнської мови через мову всього суспільства до мов інших народів. Причому ці мови і культури зберігаються не в окремих ментальних ділянках, а створюють єдину комунікативну компетентність, яка містить усі знання і досвід конкретної мовної особистості. Мови в такій системі взаємодіють і взаємодоповнюють одна одну [2].

Навчання мов у контексті моделі багатомовної освіти передбачає актуалізацію їхнього функціонального потенціалу, формування умінь учнів вибудовувати комунікативні стратегії з урахуванням мети і умов спілкування в типових для багатомовного і полікультурного середовища ситуаціях.

Важливою умовою організації багатомовної освіти є не лише засвоєння якомога більшої кількості мов, а, в першу чергу формування здатності до самоосвіти і розвиток соціокультурної компетентності. Загалом в основі дидактики багатомовності лежить ідея ефективного використання наявного мовного і пізнавального досвіду учня в процесі оволодіння іншими мовами. З огляду на це її ключовим поняттям є поняття трансферу, що загалом трактується як перенесення набутих раніше лінгвістичних знань та досвіду опанування мовою у процес освоєння нової мови [3].

Багатомовна освіта передбачає посилення ролі порівняльного підходу до мов, що контактують у навчальному процесі, опанування учнями прийомів проведення аналогій між цими мовами та встановлення факторів інтерференції, що негативно впливають на вивчення нової мови. Об'єктом порівняння можуть бути мовні одиниці всіх рівнів, тексти, культурні факти, лінгвокультурні явища, художні твори. Цей метод у навчально-дидактичному аспекті передбачає

Інновації в сучасній освіті: методологія, технології, ресурсне забезпечення, дидактичні та виховні аспекти

використання системи завдань, спрямованих на формування здатності порівнювати і переносити знання і вміння в нові навчальні умови, знаходити аналогії і відмінності.

Обов'язковим у цьому контексті є ознайомлення викладача з навчальними посібниками, словниками та іншою довідковою літературою про мови, що контактують у навчальному процесі, створення навчальних посібників, які б полегшували засвоєння виучуваних мов, наприклад, мультилінгвальних словників. Це, у свою чергу, веде до необхідності інтеграції всіх мов (і культур), що вивчаються, а також, по можливості, інших предметів гуманітарного циклу, високого рівня взаємодії всіх учасників процесу мультилінгвальної освіти.

Ключовими пунктами реалізації багатомовності є такі:

- обов'язкове навчання рідної мови з першого класу початкової школи;
- раннє розширення мовного репертуару учня / учениці – початок навчання рідною, вивчення української та іноземної мов з першого класу; навчання певного відсотку предметів з 5 класу державною мовою відповідно до закону «Про повну загальну середню освіту» (стаття 5); можливість вивчення другої іноземної мови з 5 класу;
- узгодження і синхронізація навчальних планів і програм мовних курсів;
- здійснення навчання М2, М3 на основі системного порівняння релевантних аспектів рідної мови, з широким застосуванням трансферу (перенесення умінь з рідної мови у нові виучувані мови);
- застосування навчальних стратегій, засвоєних у контексті навчання М1, у процесі вивчення М2, М3;
- здійснення мовно-предметної інтеграції на основі імерсійної технології CLIL, яка дає можливість використання другої або третьої мови (М2, М3) як засобу засвоєння змісту предметів немовної галузі [4].

Література:

1. Барышников Н. В. Дидактика многоязычия: теория и факты. *Иностранные языки в школе*. 2008. № 2. С. 20.
2. Гаманюк В. А. Реалізація концептуальних засад багатомовності у проектах EUROCOM. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. 2013. Вип. 6. С. 71-75.
3. Подоляк Зоряна. Дидактика багатомовності як методологічна основа сучасної іншомовної освіти. *Наукові записки. Серія: Педагогіка*. 2017. № 4. С. 207-213.
4. Концепція моделі багатомовної освіти в закладах загальної середньої освіти з навчанням мов корінних народів і національних меншин / О. Л. Фідкевич, В. В. Снегір'єва, Н. В. Бакуліна. Київ: Педагогічна думка, 2021. С. 14.